

SITUAȚIA TINERILOR PE PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

Dr. hab. Andrei STRATAN

Dr. Galina SAVELIEVA

Cerc. șt. Ala COTELNIC

YOUTH SITUATION ON THE LABOR MARKET

Analyzing the evolution of the main occupational indicators in Moldova over the last decade, regarding young people, we notice that the behavior of young people on labor market gets closer to the behavior of young people in countries with market economies.

Overall, speaking about the evolution of young employment in Moldova in recent years, we find that it was influenced by several, demographic, economic and social factors.

Ocuparea forței de muncă este o sarcină primordială a politicii economice, care asigură echilibrul macroeconomic și stabilitatea social-politică. Obiectivele strategice de atingere a unui grad sporit de ocupare sunt stabilite în Strategia națională privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.605 din 31 mai 2007. Totodată, pe parcursul ultimilor ani, ocuparea forței de muncă tinere rămâne a fi una din principalele probleme ce persistă în Republica Moldova, problemă pe care procesul de tranziție la economia de piață a amplificat-o și a aprofundat-o, accentuând necorelarea între cererea și oferta forței de muncă în ansamblu.

Analizând evoluția principalilor indicatori ocupaționali din ultimul deceniu referitor la populația tânără, se observă că în Republica Moldova comportamentul tinerilor pe piața muncii se apropie tot mai mult de comportamentul tinerilor pe piața muncii din țările cu economie de piață. În ansamblu, vorbind despre evoluția ocupării tinerilor din ultimii ani, putem constata că aceasta a fost influențată de mai mulți factori de ordin demografic, economic și social, care au condus la o creștere a populației tinere atât în valoare absolută, cât și ca pondere în totalul populației ocupate. Acest fapt a fost condiționat de o creștere puternică a natalității din țară în anii 1986-1990. Totodată, datele Anchetei Forței de Muncă arată că în 2010 populația ocupată în vârstă de 15-29 ani a constituit doar 257,1 mii persoane sau 22,5 % din totalul populației încadrate în câmpul muncii din republică, din care 140,6 mii bărbați și, respectiv, 116,5 mii femei.

Pe fundalul descreșterii numărului populației economic active și a populației ocupate tinere, se observă o creștere a populației inactive în vârstă de 25-29 ani și o descreștere a populației inactive în vârstă de 15-19 ani.

Astfel, pe parcursul ultimilor ani, numărul populației economic active și a celei ocupate în vârstă de 15-29 de ani s-a redus, respectiv, de la 388,4 mii și 334,3 mii persoane în 2000 până la 298,6 mii și 257,1 mii persoane în 2010. Reducerea a avut loc pe fundalul unei creșteri evidente a numărului populației totale în vârstă de 15-29 de ani de la 857,2 mii până la 970,9 mii persoane. Din acest considerent, ratele de activitate și de ocupare pentru acest grup al populației au înregistrat reduceri și mai puternice – respectiv, de la 45,3% și 39,0% în 2000 până la 30,8% și 26,5%, în 2010.

Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă demonstrează că ponderea persoanelor

Tabloul 1

Evoluția principalilor indicatori ocupaționali referitor la populația tânără în Republica Moldova (în vârstă de 15-29 ani), mii persoane

	2000				2010			
	Total 15-29ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	Total 15-29 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani
Populația totală	857,2	363	280	214,1	970,9	296,2	358,3	247,4
Populația economic activă	388,4	88,8	145,1	154,4	298,6	29,4	114,0	155,2
Populația ocupată	334,3	73,4	123,6	137,3	257,1	24,0	93,8	139,2
Șomeri BIM	54,1	15,5	21,5	17,1	41,5	5,4	20,2	16,0
Populația inactivă	468,8	274,2	134,9	59,7	672,3	266,8	244,3	161,2
Rata de activitate, %	45,3	24,5	51,8	72,1	30,8	9,9	31,8	49
Rata de ocupare, %	39,0	20,2	44,2	64,1	26,5	8,1	26,2	44
Rata șomajului, %	13,9	17,4	14,8	11,1	13,9	18,3	17,7	10,3

Sursa: Biroul Național de Statistică. Ancheta forței de muncă

**Populația ocupată tânără (15-29 ani) în Republica Moldova, după nivelul de instruire
în anul 2010, mii persoane**

	Total		Bărbați		Femei		Urban		Rural	
Total	257,1		140,6		116,5		135,2		121,8	
Din care:	mii	%	mii	%	mii	%	mii	%	mii	%
Superior	74,4	28,9	35,6	33,6	38,8	33,3	59,2	43,8	15,2	12,5
Mediu de specialitate	19,3	7,5	7,7	5,5	11,7	10,8	11,0	8,1	8,4	6,9
Secundar profesional	44,9	17,5	29,9	21,3	15,0	12,9	19,6	14,5	25,3	20,3
Liceal; mediu general	50,1	19,5	26,2	18,6	23,9	20,5	30,1	22,3	19,9	16,3
Gimnazial	65,1	25,3	38,9	36,7	26,2	22,5	14,8	10,9	50,4	41,8
Primar sau fără școală	3,1	1,2	2,3	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,2

Sursa: Biroul Național de Statistică. Ancheta forței de muncă

tinere (15-29 ani) a constituit 10,3 % din totalul persoanelor adulte. După nivelul de instruire s-a conturat următorul tablou: persoanelor cu studii superioare le-au revenit 28,9%, celor cu studii gimnaziale – 25,3%, fiind urmați de cei cu studii liceale și secundare profesionale, respectiv – 19,5% și 17,5%. Dintre persoanele ocupate cu studii superioare trei din patru lucrează în localitățile urbane, iar femeile reprezintă mai mult de jumătate – 52,2%.

Conform datelor statistice, în 2009 au absolvit instituțiile de învățământ superior 26,6 mii persoane, cu 3,0 mii (10,1%) mai puțin față de anul de studii precedent. Dintre acestea, au fost plasați în câmpul muncii doar 3 883 tineri specialiști sau 14,6% din total. Motivul principal l-a constituit lipsa locurilor de muncă corespunzătoare și remunerate respectiv, precum și surplusul de absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior la specialitățile de economie și drept (circa 50% din absolvenți au studii economice și juridice). În anii precedenți, circa 59 la sută reveneau absolvenților specialităților economice, relații internaționale, drept și limbi moderne. Din numărul celor plasați în câmpul muncii, în anul 2009, ponderea cea mai mare le revine celor din educație și formare profesională – 18,2%, fiind urmați de juriști – 10,6%, finanțe și bănci – 9,4%, contabili – 6,9%, medicină generală – 5,8% etc. Paradoxal, dar din cei 3883 tineri specialiști plasați în câmpul muncii, chiar în primul an de activitate s-au eliberat din proprie dorință 331 persoane (8,6%).

Distribuția populației tinere ocupate în funcție de mediul de reședință arată că cea mai mare concentrație a acestora se constată în mediul urban – 135,2 mii persoane, comparativ cu 121,8 mii persoane în mediul rural, cu toate că o concentrație mare a populației din această categorie de vârstă se află în mediul rural: 549,3 mii persoane comparativ cu 421,6 mii persoane în mediul urban.

Printre efectele negative ale crizei mondiale cu repercusiuni directe asupra pieței forței de muncă

a fost și diminuarea numărului de locuri de muncă vacante aflate în gestiune. Astfel, din numărul total al locurilor libere de muncă înregistrate de agențiile teritoriale, au fost gestionate 30,2 mii locuri de muncă vacante (cu 7,3 mii mai mult față de anul precedent). Cele mai solicitate profesii pentru persoane cu studii superioare și medii de specialitate au fost: cea de medic (de familie, medicină generală), inginer, programator, contabil etc. Pentru persoanele cu studii medii generale și secundare profesionale, sunt solicitate profesiile de cusătoreasă, croitor, inclusiv croitor în industria confecțiilor, asamblor, conducător auto, muncitor, bucătar-cofetar, chelner etc.

Creșterea numărului șomerilor este cauzată de diverse efecte ce s-au produs pe piața forței de muncă autohtone, cum ar fi: lipsa locurilor de muncă, necorespunderea cererii cu oferta forței de muncă, existența forței de muncă necompetitive pe piața muncii, disponibilizarea personalului, reînțoarcerea în țară a cetățenilor aflați în căutarea unui loc de muncă peste hotare.

Situația creată ne demonstrează, prin urmare, că problema ocupării forței de muncă în rândul tinerilor rămâne a fi una majoră. În special, în condițiile crizei economice este necesar de a acorda o atenție sporită aspectului în cauză. Eforturile urmează să fie orientate către ocuparea forței de muncă reînțoarsă din străinătate, recalificarea și redistribuirea între sectoarele economiei naționale.

Restructurarea economiei naționale de la începutul anilor 1990 a dus la migrarea unei părți impunătoare din populația rurală, inclusiv tânără, dacă nu în exteriorul țării, atunci, cel puțin, de la sate spre orașe. În Republica Moldova, acest proces durează încontinuu. Majoritatea populației nu are posibilitate să-și satisfacă necesitățile cu venitul din activitatea economică și pășește pe calea migrației de muncă care se dovedește a fi o soluție de rezolvare a mai multor probleme: asigurarea unui trai decent și a unei calități mai bune a vieții, sănătății, educației etc.

Migrarea în străinătate pentru căutarea unui loc de muncă reprezintă principala caracteristică a peisajului social și economic al țării. Analizând procesele ce se desfășoară în societate, cu siguranță putem menționa că Republica Moldova se include tot mai intens în procesul de trans-naționalizare prin migrația forței de muncă, care are consecințe atât pozitive, cât și negative asupra calității vieții populației.

La moment, acest fenomen ia o amploare și se extinde practic în toate țările lumii, fiind influențat de procesele de globalizare care reprezintă o etapă modernă de internaționalizare a activității economice. Peste o jumătate din lucrătorii emigranți au vârsta sub 30 ani și circa 80 la sută au mai puțin de 45 ani, ceea ce înseamnă că lucrătorii din primul grup de vârstă au plecat din țară, acesta fiind cel mai valoros contingent în aspectele socio-demografice și economice.

Numărul migranților de pe glob este estimat la circa 200 mil. persoane, fiind în creștere permanentă, proces care, cu siguranță, se va înregistra și pe parcursul anilor următori. Iată de ce, acest proces trebuie să fie privit ca un fenomen obiectiv ireversibil, care este determinat de mai mulți factori, interni și externi, rezultând din relațiile de muncă și nivelul de dezvoltare economică a țării.

Destul de relevante sunt și datele privind numărul persoanelor tinere în vârstă de 15-29 ani declarate plecate peste hotare, care, fiind în componența populației inactivă în 2010, au constituit 128,7 mii persoane sau 41,4% din totalul persoanelor declarate plecate peste hotare (circa 311 mii persoane). Dintre acestea, 98,6 mii persoane sunt din mediul rural și numai 30,1 mii persoane din mediul urban. Diferența mare dintre numărul persoanelor tinere declarate plecate peste hotare din mediile rural și urban poate fi explicată. Dacă tinerii inactivi din mediul urban, în mare parte, sunt antrenați în activități de formare profesională și investire în capitalul lor uman, atunci tinerii inactivi din mediul rural, din cauza lipsei unor oportunități de angajare reale, precum și a lipsei unor instituții de învățământ profesional, sunt motivați fie să plece în localitățile din mediul urban, în scopul formării lor profesionale, fie să părăsească țara în căutarea unui loc de muncă mai atractiv și mai bine remunerat. La fel, distribuția persoanelor plecate peste hotare în căutarea unui loc de muncă pe grupele de vârstă 15-19 ani, 20-24 ani și 25-29 ani arată o concentrație mai mare a persoanelor date în grupa de vârstă de 20-24 ani – 60,6 mii, comparativ cu 9,1 mii persoane în vârstă de 15-19 ani și 59,0 mii persoane în vârstă de 25-29 ani

în 2010. Adică, pleacă într-o măsură mai mare acele persoane care și-au finisat deja stagiul de formare profesională și încă nu și-au întemeiat o familie sau o gospodărie proprie.

Analiza emigranților în funcție de nivelul de studii demonstrează că ponderea cea mai mare revine persoanelor cu studii gimnaziale – 137,9%, urmate de cele cu studii medii generale – 22,8%, secundare profesionale – 19,9% și cu studii superioare – 12,3%.

O altă problemă constă în faptul că tinerii care au făcut studiile generale nu sunt orientați corect pe piața muncii. Aceasta se întâmplă din cauza lipsei unui sistem eficient de orientare profesională. În acest sens, în programul de studii al sistemului de învățământ obligatoriu urmează a fi instituită disciplina „Orientarea profesională”. Potrivit unor cercetări, 40% dintre tineri nu doresc să lucreze conform specialității alese. Evident, pentru ca absolvenții studiilor generale să-și poată alege o profesie pentru viitor, este necesar de a restabili în instituțiile de învățământ unitățile de psihologi, care ar contribui la selectarea unei profesii cerute pe piața muncii autohtone, pentru fiecare tânăr în parte.

Ținând cont de importanța și actualitatea problemei abordate, în urma discuțiilor și dezbaterilor pe marginea chestiunii în cauză, participanții la Masa rotundă, care a avut loc pe data de 9 iunie 2011, au formulat un șir de recomandări:

- să fie introduse discipline în programele de studii ale școlilor medii și ale liceelor care ar forma aptitudini profesionale muncitorești (de tractorist, lemnar, strungar, cusătoreasă etc.);
- să fie extinse prevederile ce țin de acordarea în primii 3 ani de activitate a unei locuințe gratuite, plata unei indemnizații unice în mărime de 30 mii lei etc., asupra tuturor categoriilor de absolvenți (conform legislației în vigoare, beneficiază doar absolvenții instituțiilor superioare de învățământ finanțate de la Bugetul de stat, medicii și profesorii, absolvenții din mediul rural);
- să fie modificată legislația privind stimularea personalului, care angajează absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior, indiferent de sursele de finanțare a studiilor;
- să fie perfecționat mecanismul ce vizează implementarea prevederii referitoare la acordarea reducerilor la plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, acordate angajatorilor care încadrează tineri, absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior;
- să fie sporit gradul de ocupare a forței de muncă tinere prin atragerea investițiilor pentru dezvoltare

tarea infrastructurii, în special, în localitățile rurale și, după posibilitate, investiții gratuite;

- să fie elaborat un mecanism privind stimularea tinerilor plecați la muncă în străinătate pentru revenirea în țară: de prevăzut creșterea salariilor prin perfecționarea sistemului existent de salarizare, aplicarea diferitor forme noi de salarizare ținând cont de experiența mondială, inclusiv europeană (sistem de beneficii, aplicarea pachetelor de acordare a serviciilor sociale, inclusiv pentru alimentația angajaților, facilități pentru inițierea afacerilor, formare/reformare profesională, facilități pentru familii). Pentru îmbunătățirea situației în domeniu, unica soluție constă în crearea condițiilor optime pentru a face mai atractivă rămânerea în țară a populației și, în special, a tineretului;

- să fie extinse formele noi flexibile de ocupare

a tineretului, specifice economiei de piață, inclusiv sporirea protecției tinerilor în condițiile relațiilor de muncă.

Bibliografie

1. Lege privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009-2013 nr. 25-XVI din 03.02.2009, Monitorul Oficial al RM nr.68/192 din 07.04.2009.
2. Forța de muncă în Republica Moldova – ocupare și șomaj, 2010, http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/ocupare_somaj/FM_2010.pdf2.
3. Anuarul statistic al Republicii Moldova 2010, www.statistica.md.
4. Ancheta forței de muncă, <http://www.statistica.md/public/files/Metadate/AFM.pdf>.
5. Piața forței de muncă în Republica Moldova 2010, http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/piata_fortei_de_munca/Piata_Muncii_2010.pdf.
6. www.anofm.md.

Mihai Potârniche. Câșlița-Prut, Cahul, 1999